

STUDIUM *nepřítele* *podklad rozhodování*

Vzhledem k cílové činnosti dělostřelectva, to znamená realizaci palby, je nutné posuzovat všechny souvislosti, které tuto realizaci umožňují. První souvislost s palbou je oblast, která jí poskytuje cíle — tedy nepřítel. Jeho studium, jeho poznání a využití poznatků proto závisí na kritériích efektivnosti palby jak v čase jejího uskutečnění, tak v celém období příprav.

Souvislosti skutečností, které získáváme o nepříteli, s vlastní činností jsou v oblasti dělostřelecké problematiky dány potřebami řízení tohoto druhu vojska a potřebami uplatnění funkce tohoto vojska — palby.

Analogickým případem ilustrováno, jde o podobný vztah jako je např. vztah různých oddělení v nemocnici k nemocnému člověku co by objektu zkoumání a léčení. V nemocnici proto, že nižší činnost tohoto druhu, činnost praktického lékaře, není schopna dokonalého poznání, ani úspěšného léčení. Lékařská věda proto takovou všestrannost zamítá a dochází ke specializaci. Tato specializace nevylučuje, ale dokonce předpokládá obecnou znalost obecnosti; není však na nich založena.

Zájem dělostřeleckého velitele k nepříteli se proto upírá usměrněně a specializovaně od jiných zájmů.

Co je ono usměrnění?

Usměrnění je dáno třemi oblastmi, které souvisejí s řízením a uskutečňováním palebné činnosti. První jsou údaje o tom, co by mohlo tvořit v nepřátelské sestavě a činnosti cíl palby. Druhé se týkají všeho toho, co množinu paleb představuje, tedy palebného plánování. Konečně poslední pak se týká všeobecného rozhodování velitele dělostřelectva.

Materiály ke studiu nepřítele jsou získávány z různých zdrojů. Přitom nejdůležitější materiály — tj. ty, které slouží k označení objektů v sestavě nepřítele jako cílů — jsou předmětem zkoumání vlastního průzkumu dělostřelectva (dělostřeleckého průzkumu).

Dvojici dalších oblastí studia, podklady palebného plánování a všeobecného rozhodování, zabezpečuje údaji především ta instituce, která připravuje obecné ocenění. To je vševojskový průzkum.

Ve všech třech případech je shodné to, že každý dělostřelecký velitel má přesně vědět, které podklady ke svému studiu potřebuje. Z toho vyplývá, že může precizně a cílevědomě úkolovat jak své průzkumné prostředky, tak vyžadovat údaje již zjištěné vševojskovým průzkumem.

Zatímco označení objektu průzkumu v sestavě nepřítel jako cíle je velmi jednoznačně dáno střeleckotechnickými potřebami příslušného palebného prostředku, pak počet a druh informací k palebnému plánování a všeobecnému rozhodování není stálý a jeho neznalost vede k zásadním chybám. Proč tomu tak je?

Nemá-li např. dělostřelectvo souřadnice nepřátelské baterie, nemůže na ni střelit. Není cíl, není palba. To každý chápe. Nejsou-li údaje o nepříteli, které umožňují dělostřelectvo správně uskupit nebo rozdělit, přece k této činnosti musí dojít. Je jasné, že bude nevyhovující, že nebude odpovídat situaci. Velitel dělostřelectva se však přesto musí rozhodnout. V tom je tedy zásadní rozdíl.

Nebezpečnost této skutečnosti je proto tak velká, že se v praxi mlčky přechází a velitel dělostřelectva se rozhoduje podle obecných a proto nepřesných norem, tradicionalistickým způsobem, používají intuice a rizika, neúměrného skutečnosti. Nezdár nebo nemožnost dosáhnout zdaru při ničení cílů je velmi často způsobeno právě tím, že všeobecné rozhodování nebylo přesné, že palebné plánování přeceňovalo vlastní možnosti nebo je nedoceňovalo, že prostě sestava a plánovaný manévry dělostřelectva neumožnil jeho nejefektivnější použití. Pak ovšem nejsou nic platné vyčerpávající údaje o cílech včas a hojně dodávané, protože není čím včas palebně reagovat.

Tato nebláhá skutečnost má své racionální příčiny. Především tu, že rozhodování pro sestavu dělostřelectva např. probíhá v době, kdy ještě vlastní průzkum ani pořádně nezačal pracovat. Manévry dělostřelectva v obranném boji se např. plánuje v době, kdy nepřítel ještě ani nevyrazil k útoku, spotřeba střeliva na palebnou přípravu se stanoví, aniž by byly k dispozici počet a kvalita zjištěných cílů apod.

K ilustraci uvedu podrobně případ s plánováním manévru dělostřelectva v obranném boji svazku.

Jaké podklady by měl znát velitel dělostřelectva, rozhoduje-li se pro prostory a čas změny těchto prostorů? Předně všechno to, co bude dělat nepřítel v průběhu útoku na celé frontě obrany svazku. To znamená

- směr hlavního úderu, nebo směry hlavních úderů,
- tempo útoku po směrech,
- vlomy a jejich hloubka podle času,
- průchodnost komunikací,
- vliv boje na prostory předpokládaných postavení v hloubce,
- dobu a prostor zasazení druhého sledu nepřítel,
- manévry nepřátelského dělostřelectva taktických zbraní hromadného ničení,
- dobu, kdy sestava nepřítel je nejzranitelnějším cílem,
- ztráty vlastního dělostřelectva.

To jsou jen hlavní údaje, které se vztahují k činnosti nepřítel. O údajích vlastní činnosti, ostatně obdobných, nebudu mluvit. Co z toho velitel ví?

Přesně nic. Pouze předpokládá. Proto se pouští do řešení, opřeného o předpoklad vlastní činnosti. Bere v úvahu boj v předpolí, boj o přední okraj,

obranu dalších postavení v hloubce, zabezpečení vlastní protizteče a podobné veličiny. Na základě čeho byly stanoveny? Na základě předpokladů. Velitel dělostřelectva se rozhoduje tedy podle předpokladů vševojskového velitele, stanovených z předpokladů činnosti nepřítele a na základě toho předpokládané vlastní činnosti.

Jenomže manévr dělostřelectva je konkrétní věc — záležitost pohybu v čase a prostoru, záležitost konkrétní činnosti techniky a lidí kolem ní. V takovém případě variantní řešení nepomohou. Čím víc variant, tím víc nejistot a ztráty přehledu. Počet variant nikoho nezachrání, protože uskutečnit se může jen jediný případ.

Jak čelit této skutečnosti? Cesty byly naznačeny. Bohužel, všechny jsou záležitostmi rutiny, hraní s normami a variantami.

Funkce dělostřelectva je v palbě. Tě musí odpovídat i manévr a ne naopak. Dobře manévrující dělostřelectvo však není takové dělostřelectvo, které vždy včas odejde z přílišné blízkosti nepřítele, vždy včas zaujme postavení v hloubce a je připraveno střílet, vždy polovinou nebo smluvenou hodnotou je v pohotovosti a zbytkem se přesunuje apod. Kritériem je palba, která ovlivňuje činnost nepřítele a ne snaha o plynulý pohyb dělostřeleckých sestav, řízený zvyklostmi a normami. Palba se ovšem může především realizovat teprve tehdy, existují-li cíle — tedy zjištěné cíle. Lze proto tvrdit, že kritériem manévru jsou cíle, jejich počet, jejich důležitost a charakter. Budou-li tyto cíle zničeny palbou, ovlivní to celkovou činnost nepřítele a teprve pak vzniknou takové problémy jako tempo, vlna, směr, úspěch útoku, neúspěch útoku.

Proto plán manévru je záležitost, která závisí na samém průběhu boje, na efektivnosti palby a ne na předvídání bez ohledu na výsledky této cílové činnosti dělostřelectva.

V tomto smyslu by ovšem o plánování nemohlo ani jít, protože manévr sestavou by se děl na rozkaz podle konkrétní situace, kterou nelze předem předpokládat. Klíčem takového rozhodování je tedy studium cílů a pozorování výsledků vlastní bojové činnosti.

Uvedu příklad z plánování palby. Jde o období, objevují se stejné potíže. Plánuje se použití dělostřelectva při zasazení vlastního druhého sledu v útoku svazku. Co má znát velitel o nepříteli?

Předně cíle. Cíle, které ještě neexistují. Cíle, které ještě není možné zjišťovat. Cíle, které ani existovat nemusí. Na co tedy plánovat palby. Obchází se to tak zvanou hodnotou palby do toho či onoho prostoru. Stanoví se samozřejmě soustředění určitého počtu hlavních z jistých prostorů. K čemu? Podle čeho? Jaká bude sestava dělostřelectva, kdy do postavení dorazí, proč bude taková a proč tam dorazí právě v tu a ne v jinou dobu? To jsou otázky, na které se neodpovídá. Ale jak čelit tomuto stavu? Jak omezit ony neustálé předpoklady, množství pokreslených map, vydaných nařízení, které stejně potom konkrétně nebývají k užítku. Plán je tehdy dobrý, vychází-li z většího počtu skutečností než předpokladů, zahrnuje-li více pravdy než omylu. Plán ovšem není k obraně proti nařčení z neschopnosti předvídat a opomenutí jistých budoucích událostí.

Je-li boj vztahem dvou dynamických soustav, kdy činnost jedné ovlivňuje druhou, pak je nutné vycházet z toho, že skutečností je až výsledek tohoto ovlivnění a ne jeho předpoklad. V dané realitě použití dělostřelectva při zasazení vlastního druhého sledu musí vycházet z činnosti nepřítele před tímto zasazením, to znamená ze stavu, ve kterém je schopen ovlivňovat nás a

zároveň toho stavu, který ovlivnil již jeho. Než proto dojde k použití vlastního dělostřelectva v hloubce zasazení druhého sledu, je nutné vědět, co můžeme nebo co jsme již udělali k uplatnění svého vlivu na nepřítele. V tomto případě je to výsledek dosavadního boje nebo působení vyššího velitele proti nepříteli. Studujeme proto to, co bylo a to činíme základem. To co bude, tedy to jak my dělostřelectvem budeme nepřítele ovlivňovat, vyplýne především z této reality. Určovat úkoly vlastnímu dělostřelectvu proti nepříteli, chápanému jako předpoklad bez ohledu na minulost, je nesmysl.

Při plánování to v tomto případě znamená ocenit, čeho musí být ještě dosaženo, aby nepřítel byl ovlivněn tak, že řízení boje bude naší záležitostí, bude vycházet z naší iniciativy a ne naopak, nebo dokonce, že řízení nebudeme ani schopni.

V dělostřelectvu to v tomto případě znamená

- zjistit ztráty nepřítele,
- zjistit zprávy ze širších prostorů než je úsek zasazení vlastního druhého sledu,
- zjistit možnosti nepřítele v daném prostoru.

Teprve potom je možné zásadně se rozhodnout k použití dělostřelectva a na základě toho konkrétně plánovat — ale až tehdy, kdy je k dispozici konkrétní druh a počet cílů. Je zřejmé, že všechno to ovšem znemožní setrhnout v představách nějaké rychlé akce, útoku s krátkým dělostřeleckým přepadem. Toto všechno předpokládá čas, zastávku, zdržení, přehled, trpělivost.

Na začátku úvah jsem se pokusil diferencovat nepřítele podle funkce druhu vojska. Po tom, co jsem uvedl, je nutné připomenout, že ne všechno dělostřelectvo získává samo. Využívá zdrojů, ale tak, aby tyto zdroje odpovídaly potřebám použití druhu vojska. Zdrojů je dost, důležitý je jejich výběr. Ani za dnešního stavu není třeba klást nějaké požadavky na vševojskový průzkum, které by znamenaly získání neobvyklých zpráv. Vševojskový průzkum údaje má; jde o to kdy, jak a kým budou vyžádány a využity.

Popsaná hlediska a vyplývající problémy umožňují další závěr. Totiž ten, jak mají dělostřelečtí velitelé studovat nepřítele tehdy, kdy není k dispozici předem taková veličina jako je organizace, normy, dislokace apod.

Připustím-li hypotetický případ, že proti vlastní divizi je zasazena španělská divize postavená v úplné tajnosti a poprvé zasazená na frontě, nebo případ, kdy proti ní bojuje určité, v boji vzniklé uskupení nepřítele, pak dělostřelecký velitel musí hledat zprávy a studovat situaci podle tří již uvedených oblastí. To znamená, co z toho všeho u nepřítele vytvoří cíl, co z jeho existence potřebuje vědět k plánování palebné činnosti a k všeobecnému rozhodování. Zajímá ho tedy nepřítele jako objekt zkoumání čistě utilitárně.

Jsou prakticky čtyři skupiny cílů. Palebné prostředky, vojska v soustředění, místa velení, řízení a průzkumu a rajóny obrany. Vše ostatní je nepodstatné a ačkoli se může vytvořit cíl třeba z letiště nebo útočící sestavy praporu, není četnost takových případů velká.

Hledá tedy to, co těmto teoreticky pojatým cílům vyhovuje z organizace, dislokace a nepřátelské činnosti v terénu. Ostatní údaje ho nezajímají. Jako podklady palebného plánování ho především zajímají kvalita cílů, jejich počet na úsecích, odolnost, regenerace zničených, význam jednotlivých prvků sestavy a její možnosti. Základem všeobecného rozhodování je zámysl nepřítele,

který předpovídá vševojskový průzkum a z něho pak vyplývající okolnosti, které mají vliv na zásadní řešení použití dělostřelectva.

Klíčem vlastního průzkumu dělostřelectva je za takové situace zjištění předpokládaných typů cílů v sestavě nepřítele pro dělostřelectvo, přičemž místo chybějící znalosti počtů, taktických norem a jiných ukazatelů je vyhodnocení terénu, obecných principů použití vojenské techniky, vlastní sestava a dosavadní zkušenost v oboru.

Takovým způsobem, jak studují nepřítele dělostřelečtí velitelé, je nutné postupovat i při školení dělostřelců všech stupňů. Již ve školách se klade základ zásadnímu nazírání na odborné otázky, již tedy tam nutně musí být získána představa o diferencovaném přístupu k problematice poznávání nepřítele. Nejde jen o představu, byť teoreticky uspokojivě zdůvodněnou. To je jen první předpoklad, který dává škola. Jde o nabytí přesvědčení, že takto pochopený problém je správný, že je tedy nutné v dalším jej prosazovat i u vojsk, vzdor všem dosavadním názorům. Konečně dělostřelci u vojsk ve své praxi mají dostatek látky k přemýšlení o problematice hodnotě dosavadního stereotypu v tomto směru. Otázka není jednoduchá a bude narážet při své realizaci na řadu obtíží a nedorozumění. To je ovšem úděl všeho nového a nesmí to znamenat, že pro jisté potíže se vzdáme prosazení poznatků bližších pravdě než těch, o kterých jsme se to domnívali doposud.